

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5023/2018
07.11.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Срђан Лазаревић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа Вера Бајић, адвокат из ..., ради одржавања личних односа родитеља и деце, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 483/2018 од 13.07.2018. године, у седници већа одржаној дана 07.11.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 483/2018 од 13.07.2018. године.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 2595/16 од 17.04.2018. године, првим ставом изреке, одлучено је да се лични односи мал. ВВ и мал. ГГ и тужиоца одвијају према договору парничних странака и деце и да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 483/2018 од 13.07.2018. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у оквиру овлашћења из члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 55/14) и утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном првостепеном поступку није почињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању утврђеном у поступку, који је претходио доношењу побијане пресуде, правноснажном пресудом Другог основног суда у Београду П2 5277/11 од 13.01.2016. године разведен је брак странака, закључен дана ...2000. године, у ..., а самостално вршење родитељског права према заједничкој деци ВВ, рођеној ...2001. године и ГГ, рођеној ...2003. године, поверено је мајци, уз обавезу оца да доприноси издржавању деце са износом од по 6.000,00 динара месечно од подношења тужбе па убудуће. Што се тиче одржавања личних односа одлучено је да се одвијају по претходном договору родитеља и деце. По ревизији тужиоца пресуда је укинута само у погледу одлуке о одржавању личних односа родитеља и тужиоца пресудом Врховног суда Рев 1705/16 од 27.10.2016. године.

Странке су живеле у ..., где су рођене обе девојчице, а заједница живота родитеља је престала у јуну 2009.године, када је тужилац напустио заједничко домаћинство и вратио се у ..., својој примарној породици. Тужена је 2009.године, у току летњег распуста доводила децу у Србију, да их отац види, међутим, између родитеља је дошло до неспоразума око враћања деце у Аустрију, па су се њихови односи пореметили. У конфликт су се укључиле и њихове примарне породице, тако да је мајка у ... покренула ванпарнични поступак за вршење родитељског права, а тужилац је у Србији покренуо брачни спор. Одлуком првостепеног суда у ... од 14.10.2009. године је укинута заједничко вршење родитељског права, због тога што је заједничко старатељство због престанка заједничког живота и просторне удаљености фактички постало немогуће. Самостално старатељство је поверено мајци, као родитељу са којом деца живе и који има личне, економске и стамбене услове за старање о деци. Ова одлука је по праву Аустрије постала правноснажна, јер је тужиочева жалба одлуком другостепеног суда од 10.03.2010. године одбијена као неблагоприятна, а нису били испуњени услови предвиђени Грађанским закоником Аустрије за одлучивање по неблагоприятној жалби. Привременим решењем од 03.08.2009. године отац је обавезан на плаћање издржавања од 105,40 евра месечно и то решење је потврђено одлуком другостепеног суда од 20.01.2010. године. Поступак је у име деце ради привременог обезбеђења и издржавања покренула Служба социјалне заштите, а о захтевима је одлучено по правилима ванпарничног поступка, сагласно Грађанском закоником Аустрије. Судови Аустрије су образложили своју надлежност и оценили утицај брачног спора у Србији на поступак у којима су решавали, па се Апелациони суд није упуштао у оцену навода жалбе у вези ових питања.

Тужилац не испуњава обавезу издржавања по одлуци суда у ..., па се минимално издржавање исплаћује из алиментационог фонда Социјалних служби Аустрије. Због тога, тужилац не одлази у Аустрију, страхујући да ће против њега бити одређене санкције од стране Аустрије. Са децом се последњи пут видео у октобру месецу 2009. Године и од тада је њихов контакт сведен на повремену комуникацију телефоном или "skyp"-ом. Протеком времена отпор деце се повећавао, нису желела да долазе у Србију, а противе се чак и вербалној комуникацији са оцем и његовим родитељима. Према извештајима Службе за добробит омладине у ... од 17.08.2012. године и 10.01.2014. године, деца су добро збринута код мајке, уредно се развијају, успешне су у школи и имају солидне стамбене услове, обе су адаптиране на услове живота у Аустрији и прихваћене у својој вршњачкој групи и друштвеној средини. Обе тврде да слабо говоре српски и да не желе да долазе у Србију.

Модел посета одређен привременом мером П2 5277/11 од 22.03.2012. године по коме би деца проводила са оцем део летњег и зимског распуста са преузимањем и

враћањем на граничном прелазу између Словеније и Хрватске није заживео. Покретање поступка због недавања издржавања против тужиоца и кривичног поступка против тужене за одузимање малолетне деце, у којем је наредбом Основног суда у Младеновцу К 312/13 од 27.11.2015. године, за туженом издата потерница због неодржавања на главни претрес заказан за 24.12.2014. године додатно је оптеретила и онако поремећене односе странака. Тужена због расписане потернице не жели да дође у Србију, а тужилац због страха од могућности санкција Аустријске државе истрајава на захтеву да му се виђање са децом омогући на територији Србије са преузимањем деце на територији коју сматра безбедном. Тужилац није покушавао да деци пошаље писмо, рођенданску или празничну честитку или да им укаже пажњу симболичним пригодним поклонима, због јаког предубеђења да им то мајка не би предала, а деца према извештају социјалне службе из ... од 13.06.2017. године дедине телефонске позиве сматрају очевим подметањем. Малолетну ББ узнемирава и сам разговор о оцу, јер још није превазишла што јој је отац рекао да је не жели. ГГ је оцу преко "skyp"-а рекла да не жели да прича са њим. По оцени Аустријске социјалне службе, став деце је аутентичан, не остављају утисак да су наговорене, изричите су да не желе да путују у Србију, да сада не желе контакт са оцем и да ће му се саме јавити када буду пожелеле да причају и да се виде са њим.

Из бројних извештаја Центра за социјални рад у Барајеву, у периоду од 02.03.2011. године до 27.03.2018. године, произлази да отац има позитиван однос према деци и да је његова жеља да са њима успостави топле и присне односе, искрена, да има довољно личних способности и јаку мотивацију и одговарајуће стамбене и породичне услове за смештај деце, те да нема објективних разлога на очевој страни који би могли да провоцирају отпор деце. По мишљењу овог органа деца се у почетку нису опирала боравку код оца, добро су се осећала у његовој средини, а касније су под утицајем просторне раздвојености, а под утицајем и компликованих родитељских односа почела да мењају односе према оцу и да од 2014. године са њим одбијају сваки контакт. Мајка их није стимулисала да унапређују односе са оцем и није их подстицала да измене негативан став према оцу, што тврди и сама мајка. Истрајност деце у отпору, по мишљењу овог органа, не даје основа за очекивање да се применом било које принудне мере према мајци као родитељу који самостално врши родитељско право, позитивно утиче на промену расположења деце према оцу. Центар за социјални рад у извештају од 10.11.2005. године скренуо је пажњу на реалан ризик да би успостављање личних односа принудним путем, интервенцијом државе, могло да појача отпор деце, па би тако остварени контакт губио своју сврху и погодовао би само стресирању деце. Каснијим извештајима орган старатељства констатује да се резултату теренске посете Аустријске социјалне службе од 16.05.2017. године, мишљење деце није променило, из чега следи да су ризици предочени у претходним извештајима и даље реални.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно применили материјално право, одредбе члана 61. став 4. Породичног закона, када су донели одлуку као у изреци нижестепених пресуда.

Малолетна деца странака су рођена 2001. и 2003. године, навршиле су 15-ту годину живота и способне су за расуђивање, па њихова душевна и телесна зрелост указују на то да могу саме да одлуче са којим од родитеља желе да одржавају личне односе, а са којим не.

Породичне односе потребно је реуспоставити увек када је то могуће, како не би дошло до потпуног прекида породичних односа, али то мора бити пре свега у најбољем интересу деце, а потом у интересу родитеља који не може бити претпостављен интересима деце.

Могућност одржавања личних односа родитеља и деце правилно је утврђена применом члана 270. и 61. став 1. Породичног закона, у оквиру кога је правилно утврђено и мишљење детета применом члана 65. Породичног закона.

Свако инсистирање на принудном одржавању личних односа деце, која самостално одлучују са којим од родитељима желе да одржавају личне односе, као што то правилно закључују и нижестепени судови, није у функцији реуспостављања породичних односа, јер, као што су то правилно закључиле стручне службе, може довести само до погоршања тих односа.

Стога је потребно да родитељи превазиђу конфликтну ситуацију у којој се налазе, да реуспоставе односе у најбољем интересу деце, како би деца почела да одржавају личне односе.

На основу изложеног, како се осталим наводима ревизије правилност примене материјалног права не доводи у сумњу, Врховни касациони суд је одбио као неосновану ревизију тужиоца.

Врховни касациони суд, сагласно члану 414. став 2. ЗПП, није детаљно образлагао пресуду, јер је закључио да то није потребно због тога што су у ревизији поновљени жалбени разлози и што се образложењем ревизије не би постигло ново тумачење права, нити допринело уједначењу судске праксе.

**Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**